

takvim okolnostima odlučujemo za struku i stoga na štetu pedagogike. Rješenje ovog problema poznato je i staro: za kustosa pedagoga ima smisla odabrati čovjeka koji će se toj struci posve posvetiti. Nije slučajno da u tome najbolje uspiju ljudi koji dolaze iz pedagoške struke.

Sa slovenskog jezika prevela:
Marija Keresteny, prof.

ABSTRACT

Educational activities in the Regional Museum of Maribor

Andreja Vrišer

The Regional Museum of Maribor has introduced education among its activities and has employed one museum educator since 1975. The museum has developed a most satisfactory cooperation with primary schools in Maribor, though less successfully with the secondary and specialized schools. The most usual activity of the museum educator is to guide tours of the permanent display. The best results are achieved with pre-arranged visits of smaller groups of pupils, who have been prepared in advance, or with school classes held in the museum. Less favourable effects are produced when large groups of pupils visit several museums in one day, participating in the »days of culture« manifestation. This is contrary to the museum's intentions. Lectures are organized in the museum as well as in schools, firms, kindergartens and military academies. Most popular is the lecture on the history of the town and on its monuments. It has been planned to improve educational activities in the museum by the purchase of audio-visual facilities, a new arrangement of the permanent display, the publication of various questionnaires, information leaflets for visitors in every museum unit etc. The museum educator will remain a problem. He has to perform a large number of responsible tasks, and there is no specialist course for this particular job.

Odgojno-obrazovni rad u Samoborskom muzeju

Jelena Roćenović
Samoborski muzej,
Samobor

Primljeno: 2. 11. 1987.

Stalni postav

Samoborski muzej ima stalni postav koji se sastoji od geološke, arheološke i kulturno-povijesne i sportske zbirke u glavnoj zgradi te etnografske (u kućici pored glavne zgrade) i NOB-e zbirke (dio u zgradi, a dio u tzv. Kući Spomen-područja Sedam sekretara SKOJ-a u kojoj su ubijeni Janko Mišić i braća Oreški). Manji dio stalnog postava kulturno-povijesne zbirke se skida zbog postavljanja izložbe iz fundusa muzeja ili likovne izložbe samoborskih umjetnika. To je zbog toga jer muzej nema poseban izložbeni prostor. Dio postava je donekle prilagođen obrazovnoj djelatnosti. To su methodske jedinice: Geološka prošlost Samobora, 19. sto-

ljeće u Samoboru i unutar njega Francuska okupacija u Samoboru i Ilirski pokret, zatim Stari grad, Proizvodnja stakla u Samoboru i Kuća Janka Mišića.

Prikaz geološke prošlosti Samobora opremljen je velikim reljefom samoborskog kraja, kartom i zbirkom fosila, a 19. stoljeće u Samoboru predstavljeno je predmetima iz tog vremena, prikazima značajnih ličnosti i njihovih djela, a u sobama su originalne peći iz tog vremena. U tom je okviru i predstavljen Ilirski pokret ličnostima Stanka Vraza i njegove Ljubice (njihovi portreti, prva izdanja njegovih djela, njeni školski vezovi) te Ferde Livadića koji je živio u ovoj zgradi (njegov glasovir, poprsje i porodični portreti, originalne partiture i rukopisi), a i drugim predmetima iz tog vremena. Francuska okupacija u Samoboru prikazana je originalnim dokumentima i crtežima te nekim predmetima. Stari grad je prikazan maketom, crtežima pojedinih faza gradnje i slikama te prikazom vlasništva. Proizvodnja stakla prikazana je starijim proizvodima, priborom za proizvodnju te fotografijama staklane i procesa rada. Kuća Spomen-područja Sedam sekretara SKOJ-a u donjem dijelu je opremljena faksimilima dokumenata, novinskih članaka i fotografija o djelovanju Sedam sekretara, a na katu je uređena soba u kojoj su bili ubijeni Janko Mišić i braća Oreški, a još su tu i fotografije o ubojstvu, policijski izvještaji i dr.

Ovo su teme koje su koncepcijski djelomično prilagođene obrazovnoj djelatnosti (naše zbirke nemaju uvijek najstretija rješenja u postavu). Međutim, u okviru stalnog postava pokazuju se i eksponati koji pripadaju i drugim temama – **Arheološka prošlost samoborskog kraja** (nalazi iz kamenog, brončanog, željeznog i rimskog doba), **Glazbena djelatnost u Samoboru**, **Tradicijski način života na selu**, **Tekstilno rukotvorstvo**, **Tradicijsko seosko stanovanje**, **Osnivanje KPH na Anindolu** (uz vođenje grupa na Anindol). Ove metodološke jedinice nisu adekvatno predstavljene (a to je i zbog nedostatka prostora). Kustosi svojim izlaganjem daju kontekst ovim temama i nadopunjavaju ih eventualnim pokazivanjem nekih predmeta iz depoa.

Muzejski pedagog

U našem muzeju ne postoji i nitko nije posebno obrazovan za tu funkciju, već tu funkciju obavljaju dva kustosa (povjesničar umjetnosti i etnolog) i stručni suradnik. Ponekad, kada je više grupa u muzeju, tu funkciju obavlja i tajnica (koja završava studij povijesti).

Specijalne izložbe

U programu rada muzej postavlja i izložbe studijskog karaktera (ne znam da li uvijek i didaktičkog karaktera – to više u vođenju postižemo nego samim postavom). Izložbe nisu prilagođene korisnicima određene obrazovne i dobne skupine. Izložbe studijskog karaktera uvijek su iz fundusa muzeja i tematski su zaokružene, a muzej ima godišnje dvije, a nekada i tri takve izložbe. Navest ću samo neke od posljednjih koje odgovaraju donekle i na zadnji dio pitanja (ako): **Kroz stoljeća na stolu i oko stola** – posude u upotrebi čovjeka vremenski od željeznog doba do današnjih dana, **Povijest školstva u Samoboru**, **Narodne nošnje Samobora**, **Počeci radničkog pokreta u Samoboru i osnivanje KPH**.

Oblik rada s korisnicima u muzeju

Korisnici su najraznorodnije dobi i obrazovanja – djeca iz vrtića i škola, studenti, grupe umirovljenika, polaznici sindikalnih i političkih škola, planinari, izletnici, vojnici (dva puta godišnje dolaze regruti), prekomorski rođaci (porijeklom iz ovog kraja), obitelji (koje nakon nedjeljnog ručka došetaju do muzeja), turisti. Budući da uglavnom dva kustosa i stručni suradnik vode grupe, oni prema svom iskustvu i nahodaženju prilagođavaju izlaganje dobnoj i obrazovnoj strukturi korisnika (više ili manje uspješno). Oblik rada je samo vođenje muzejem i eventualni razgovor o nekoj temi. Također pomažemo uputama i literaturom učenicima, studentima ili drugima koji obrađuju neku temu iz ovog kraja. Za neke posebne sadržaje korištenja slobodnog vremena u našem muzeju, za slobodne aktivnosti i sl. u nas nema adekvatnog prostora, a niti voditelja takvih aktivnosti. Bilo je nekoliko akcija u suradnji s profesorima likovnog odgoja samoborskih škola: crtanje predmeta u muzeju, a za Dan muzeja upričena je i akcija **Tražimo zadani predmet** – naime, po uzoru na kviz učenici su tražili predmet u muzeju (unaprijed opisan). Sve izložbene teme se, na zahtjev grupe ili zainteresiranih pojedinaca, prikazuju uz vodstvo kustosa, a izložbe obično predstavlja autor. Moram naglasiti da najave sa zahtjevom za vodstvo nisu obavezne i to je često i na naše slobodne dane, a vodstvo se posebno ne plaća. Grupe imaju popust, a škole iz Samobora i okolnih sela ne plaćaju ulaz. Sve grupe (ako to traže) vode se i u Kuću Janka Mišića i na Anindol (samo uz ulaznicu, ali ne i samoborske škole).

Prijē dvije-tri godine poslali smo samoborskim školama poziv za suradnju s nastavnicima pojedinih predmeta, ali odgovor nismo dobili. Samo jedan srednjoškolski profesor geografije redovito drži, nakon našeg vođenja, predavanje svojim učenicima u geološkoj zbirci.

Tiskani materijal

Ne postoji katalog stalnog postava, već informativni prospekt općeg karaktera, koji nije prilagođen dobnim i obrazovnim skupinama korisnika.

Animacija korisnika

Animaciju provodimo putem plakata, pozivnica i kataloga. Pozivnice šalje-mo i školama te pojedinim nastavnicima, a kataloge uglavnom dijelimo svim zainteresiranim pojedincima (vrlo mali broj prodamo). Obično je svaka izložba popraćena prikazom – rjeđe autora, češće novinara – u »Samoborskim novinama«. Imamo dosta veliki posjet, najviše škola (i samoborskih i zagrebačkih), a i drugih – u posljednje vrijeme, vjerojatno zbog ekonomske krize, Samobor je, poradi svoje blizine, postao privlačniji za školske ekskurzije. Animacija korisnika se vrši i koncertom u jednoj našoj dvorani. Obično jednom mjesečno, održava se koncert mladih umjetnika koji se natječu za »Vjesnikovu« Nagradu muzičke kritike »Darko Lukić«. Posjetiocima šalje-mo pozivnice, a ulaz je besplatan. Dva puta smo imali Fašnički muzejski bal, a jedne godine smo našoj publici organizirali posjet velikim izložbama u Zagrebu.

ABSTRACT

Educational activities in the Samobor Museum

Lela Roćenović

The Samobor Museum has a permanent display with geological, archaeological, historical, cultural ethnological and sports collections in the main building, and an exhibition in the Memorial House of the Seven Secretaries of the League of Young Communists. Part of the display is adapted to educational purposes, with topics such as »The geological past of Samobor«, »The nineteenth century in Samobor«, »Glass production in Samobor«, »Traditional village life« etc. The role of the curator is very important because a concept of the exhibition is based on his interpretation. He also makes additions to the exhibition from the collection when needed. The most frequent type of work with visitors are guided tours of the display, which the curator endeavours to adapt to the age level. Among the museum public there is a great number of visitors coming for picnics and excursions, since Samobor is a popular tourist centre.

Detalj iz stalnog postava Prirodonaučnog muzeja Makedonije u Skopju

Izložbe i obrazovno-pedagoški rad u Prirodonaučnom muzeju Makedonije u Skopju

Emilija Stojkowska
Prirodonaučni muzej Makedonije,
Skopje

Primljeno: 10. 12. 1987.

Stalne izložbe Prirodonaučnog muzeja Makedonije kompleksnog su karaktera. Prikazuju geu, floru i faunu Makedonije i tako su koncipirane da su principi evolucije i moderne sistematike primijenjeni u svim sadržajima. Osim toga, primjena novih, suvremenih metoda izlaganja kao i originalne tehnike izrade umjetnog dekorativnog materijala (listova, cvjetova i drugih biotičkih i abiotičkih elemenata) omogućuju ekološko prikazivanje biotopa, biocenoza i najkarakterističnijih predstavnika flore i faune s područja Makedonije i Balkana. Za svaku grupu organizama date su njihove osnovne biološke karakteristike: anatomija, morfologija, razmnožavanje, evolucija, zoogeografska rasprostranjenost i dr. Stalne izložbe našeg muzeja izvanredan su izvor znanja, mjesto gdje se mogu ponavljati i utvrđivati sadržaji obrađivani tijekom obrazovnog procesa i nastave u osnovnim, srednjim, višim i visokim stupnjevima obrazovanja, mjesto bogato izuzetnim nastavno-oglednim sredstvima i mjesto gdje se uz tradicionalne i najčešće uvode i mnoge nove didaktičke forme rada s učenicima i drugom publikom. U tom pogledu, nastavnici i profesori osnovnih i srednjih škola stalne izložbe koriste i kao izvor tema kojima dopunjuju i proširuju metode jedinice i cjeline nastavnog plana i programa, a i kao ogledno sredstvo u nastavi. Osim toga, može se reći da su sadržaji naših stalnih izložbi u velikoj mjeri prilagođeni nastavnim programima obrazov-

nih ustanova. Jednako su namijenjene učenicima koji stječu svoja prva znanja iz upoznavanja prirode i biologije i onima koji izučavaju specijalne discipline biologije (historijsku geologiju – paleontologiju, botaniku, zoologiju, biogeografiju, ekologiju, zaštitu čovjekove okoline i dr.) ili su pak zainteresirani za tehnike i metode prepariranja materijala žive i nežive prirode, zaštite muzejskih i školskih zbirki i za upoznavanje s načinima kolekcioniranja zoološkog i botaničkog materijala. Budući da su postavljene na uzornoj stručnoj i znanstvenoj razini, izložbe uveliko pomažu studentima biologije, šumarstva, agronomije i drugih prirodnih znanosti. U svojim programima rada Muzej je oduvijek planirao i priređenje specijalnih, tematskih izložbi. To su uglavnom bile gostujuće izložbe iz drugih naših prirodnačkih muzeja, na odgovarajući način prilagođivane potrebama i prostoru našeg Muzeja.

Njihovi naslovi: **Porijeklo čovjeka, Ekologija u akciji, Charles Darwin, Kukci i čovjek** i dr. ukazuju da su svojom problematikom bile više namijenjene srednjoškolskoj i studentskoj omladini, a manje učenicima osnovnih škola. Svojom visokom stručno-znanstvenom razinom tematske su izložbe pridonijele unapređenju odgojno-obrazovnog procesa i k tome – što je za Muzej posebno značajno – bile razlogom veće posjete izložbama u zimskim mjesecima, kada je uobičajeno posjeta muzeju slabija.

Cjelokupni Program rada Muzeja, posebice segment koji obuhvaća odgojno-obrazovni rad, u uskoj je vezi s potrebama obrazovnog procesa. Tome pridonose neposredni kontakti Muzeja sa školama i kontinuirana suradnja koja se već dugi niz godina odvija na toj relaciji. Kao posrednici i koordinatori suradnje sa školama javljaju se nadležne institucije koje prate i planiraju nastavne programe i planove škola i